

Cada una de les pedres que passen per les seues mans, endurides i fortes, representen un repte, personal i professional, “dominar aquesta matèria primera, element que va fixar les bases de l’edificació”, explica el margenador de pedra en sec de la Vall de Gallinera Rafael Seguí. Sense cap material artificial d’unió de la pedra, els treballs d’aquest artesà reprenen la tradició de la construcció en sec, juntament amb la filosofia de respecte i protecció del medi natural.

Només amb una mirada Seguí és capaç de trobar l’ànima de la pedra gelada. “Cal sentir-se atret per ella i estar segur que respondrà a la manera com es vol tallar; fins i tot, és la pedra mateixa la que atrau la meua atenció i em demana, o suggereix, la manera de tractar-la”, explica l’expert margenador, dedicat a aquest ofici des de fa més de vint-i-cinc anys.

Més enllà de les tècniques personals, els margenadors han de carar la pedra, és

“El marge és fort si la pedra està ben travada, sense fissures”, estima Alemany. “Concloure i inventar el trecclosques alhora”, afegeix Seguí, el qual va heretar la professió de son pare, José Seguí. José el del Forn, com és conegut a Benissili, li va ensenyar com es fan els punts de terra del marge, les primeres filades que donen la base i l’enràs, la darrera part de l’obra, la superfície de la qual ha de ser la més acurada, entre molts coneixements més.

Control de l’erosió. Els seus treballs són molt útils per frenar l’avanç de l’erosió en sòls cremants o, simplement, vulnerables a aquest tipus de degradació, com també per controlar les avingudes. Els dics construïts en diversos parcs naturals valencians, com ara la Font Roja o el Montgó, en són els millors exemples.

El barranc del Montgó que mira cap a Dénia, a la partida de les Colònies, disposa d’un seguit de carxates de pedra en

L’ànima de la pedra

Les seues eines són el martell i la maça. Amb colps decidits i hàbils donen forma a les pedres, matèria primera per tal de construir en sec dics, arcs i parets. Text de Maria Josep Picó. Imatges de Rafa Gil

a dir, ser capaços de traure el millor rostre del bloc inanimat “amb l’única ajuda de la maça i el martell, amb colps secs i decidits”, com va advertir Seguí al seu alumne més avançat, Jordi Alemany. “El secret s’aprèn amb la pràctica i després de dos anys coneixent la pedra i ensenyant-me sé que és fonamental trobar-ne les vetes i no forçar la forma ni manera de encaixar-la. Del contrari, la pedra queda feta una bola i completament inservible per alçar un marge com cal”, comenta amb satisfacció Alemany.

sec construïdes per tal de mantindre la terra fèrtil, amb una forma arrodonida, a fi de proporcionar-los una major fermesa. A més a més, “el material emprat per a la construcció dels marges és de la mateixa muntanya, dels camins, per tant, l’impacte ambiental i paisatgístic és mínim”, asseguren.

A més dels marges i les parets, la construcció de pedra en sec també es cotitza per als xalets, que busquen una imatge tradicional o el condicionament d’edificis antics.

TRADICIÓ

Rafael Seguí i Jordi Alemany treballen amb martells de ferrer perquè tenen el millor tremp i rebutgen la ferramenta de fundició per a la seua tasca. Els mànecs preferits són de fusta de taronger bord. Les seues mans expliquen, totes soles, les hores que passen manipulant pedres. I no és fàcil, perquè el mínim colp provoca una ferida. L'època millor per construir amb pedra en sec, la tardor i la primavera. "A l'estiu fa massa calor, encara que gaudim de treballar enmig de la natura, i a l'hivern la pedra està massa gelada i si plou s'esvara", expliquen.

Per la seua banda, la Conselleria de Medi Ambient els encarrega projectes de millora de l'entorn natural, com ara el cobriment de les parets de basses contra incendis. D'aquesta forma, es redueix l'impacte visual de les construccions fetes amb formigó enmig de les serres.

Una de les faenes més importants de Seguí i del seu ajudant de Benialí és la zona d'oci de la Font dels Nouers, al poble de Famorca (també a la Vall de Gallinera), encara que se senten orgullosos de qual-sevol treball, com ara les banquetes que marquen els camins. "Ens van portar una pedra massa dura de Centaina, molt costosa de treballar, encara que seria barata per a l'empresa, i vam fer tot l'entorn de la font, el disseny del qual estava basat en formes geomètriques. Per això aquesta construcció va ser una experiència nova i enriquidora", contenen.

Les arcades i la restauració dels forns de calç són altres de les tasques habi-

tuals d'aquests professionals, encara que més complicades. Els arcs, per exemple: "en un arc, és fonamental la ubicació de la clau, pedra que el culmina en la part més alta, del contrari, fallarien els costats. Però es treballa a ull per fer-ne els dos braços."

Aprenentatge. El seu treball comença a apreciar-se més. "Ara la gent dóna més importància a la manera tradicional de construir", explica Seguí, i posa com a paradigma que a Pollença, a la serra de Tramontana de Mallorca, s'ha creat la Ruta de la Pedra Seca, "molt atractiva per a turistes i població

local". Però queda molt per fer, "la tècnica encara es trasmet de manera oral", lamenten.

Per a Seguí i Alemany, seria molt convenient formalitzar la professió en les escoles: "Actualment —diuen— només hi ha, de manera aïllada, una escola taller en la Safor, a Potries, i no és, ni de lluny, suficient."